

Instrukcja wypełniania kart stanowiska dla puchacza, sóweczki i włośchatki w ramach programu „Bubobory w Lasach Państwowych”

Informacje ogólne

W Kartotece Stanowisk Rzadkich Sów Leśnych zwanej także Sowoteką będą gromadzone dane dla trzech najrzadszych gatunków sów leśnych: puchacza, włośchatki i sóweczki. Informacje z kart będą przenoszone na platformę cyfrową w postaci bazy danych kompatybilnej z bazami danych dla puchacza KOO oraz Wydziału Ochrony Przyrody DGLP. Nadzór naukowy nad Kartoteką sprawuje Zakład Zoologii Leśnej i Łowiectwa SGGW, nadzór logistyczny – Centrum Edukacji Przyrodniczo Leśnej LZD SGGW w Rogowie.

Dla nadleśnictw, które przystąpią do współpracy z Sowoteką w Rogowie, przygotowano kartę stanowiska ułatwiającą gromadzenie danych. Wypełnioną po sezonie (do końca sierpnia) kartę stanowiska można przesłać drogą listową lub za pomocą poczty elektronicznej na adres CEPL LZD SGGW w Rogowie z dopiskiem Sowoteka. Kartę stanowiska wypełnia się każdego roku dla danego stanowiska jednego gatunku jeden raz. Dla ułatwienia przygotowano poglądowo wypełnione karty, które zamieszczono również na stronie internetowej CEPL.

Szare pola wypełniają pracownicy Kartoteki w Rogowie. Pola białe są przeznaczone dla pracowników nadleśnictwa. Wpisy powinny być krótkie i syntetyczne. Jedna karta dotyczy pojedynczego stanowiska w danym roku. Notatki powinno prowadzić się bezpośrednio w terenie i wypełniać karty na bieżąco. Najlepiej, aby kopia karty stanowiska za dany rok znajdowała się zarówno w biurze nadleśnictwa jak i leśnictwa.

Informacje szczegółowe

P. 1. Gatunek

Wpisujemy polską nazwę gatunkową w całym brzmieniu.

P.2. Rok

Wpisujemy rok, w którym wypełnia się kartę.

P. 3. Data i wyniki wszystkich kontroli

Wpisujemy najważniejsze z punktu widzenia zbieranych danych daty i wyniki kontroli. Informacje powinny być syntetyczne. Jeśli ptaki widziane są wielokrotnie, fakt ich stwierdzenia wpisujemy tylko raz.

P. 4. Nowe stanowisko

Oprócz pewnych lęgów, za stanowisko uważa się także miejsce występowania ptaków w sezonie lęgowym, mimo że nie stwierdzono ewidentnie ich gnieźdzenia się. Przykładowo samotny samiec włośchatki czy puchacza może odzywać się głosem godowym, mimo że nie ma partnerki. Jeśli po raz pierwszy słyszymy go w danym miejscu, zakreślamy „tak”. Jeśli w latach ubiegłych ptaki już były stwierdzone, zakreślamy „nie”. W przypadku wątpliwości zakreślamy „nie wiem”.

P.5. Lokalizacja zajętego gniazda lub obserwacji ptaków

Nie zawsze uda się określić fakt gnieźdzenia się, wtedy cenny jest sam fakt obserwacji w terenie danego gatunku, co zaznaczamy w p. 5/j.

5/a-5/f.

Wpisujemy dane adresowo-lokalizacyjne zajętego gniazda lub tylko obserwacji ptaków.

5g. Obserwacja ptaków lęgowych

Wpisujemy oddział i pododdział, w którym ewidentnie stwierdzono zajęte w tym roku gniazdo ptaków.

5/h. Typ siedliskowy lasu

Z operatu wpisujemy typ siedliskowy lasu, w którym znajduje się zlokalizowane gniazdo.

5/i. Gatunek drzewa i wiek

Wpisujemy gatunek drzewa gniazdowego oraz jego wiek.

5/j. Obserwacje ptaków niełęgowych

Wpisujemy oddział i pododdział, w którym widziano co najmniej ptaka, ale nie stwierdzono w danym roku faktu gnieźdzenia się. Np. może to być jedno z wielu w rewirze miejsc spoczynkowych sowy.

P.6. Zajęte gniazdo jest na (zaznacz właściwie):

W zależności od miejsca zlokalizowanego gniazda zakreślamy odpowiednio: ziemia, drzewo, skała lub sztuczna konstrukcja. W ostatnim przypadku określamy jej rodzaj, np. budka (sóweczka, włochatka), stara ambona (puchacz). Jeśli nie znaleźliśmy gniazda, nic nie zaznaczamy.

P.7. Inne gniazda w tym stanowisku

Jeśli w ubiegłych kilku latach stwierdziliśmy fakt gnieźdzenia się w drzewostanach sąsiadujących z obecnym miejscem lęgu, wpisujemy rok, gatunek drzewa, nr oddziału i pododdziału. Np.:

2005 r. – lęg w dziupli po dzięciole czarnym w Bk, oddz. 45/i.

2007 r. – słabo lotne młode w oddz. 47/a.

P.8. Najwyższa kategoria I kontroli (do końca kwietnia)

I kontrola ma za zadanie określenie czy ptaki w ogóle są w rewirze na podstawie śladów lub bezpośrednich obserwacji (nasłuchów) ptaków. Jeśli w terminie do końca kwietnia danego roku stwierdzimy wiele różnych oznak obecności ptaków w stanowisku, wybieramy tylko kategorię najwyższą i tę zaznaczamy wpisując odpowiednią datę. Najwyższą kategorią jest stwierdzenie obecności pary ptaków przy gnieździe, jednak nie należy podejmować specjalnych prób poszukiwania gniazd. Wystarczające będzie zlokalizowanie miejsc, w których przebywają ptaki w godzinach wieczornych i gdzie odzywają się swoimi charakterystycznymi głosami godowymi. Czasami jedynymi śladami obecności ptaków będzie świeże pióro lub wypluwka, co w stopniu wystarczającym potwierdza obecność ptaków w stanowisku. Ilość kolejnych wizyt i kontroli takiego stanowiska należy wtedy ograniczyć aż do czasu II kontroli.

P.9. Najwyższa kategoria II kontroli (do końca czerwca)

Druga kontrola powinna się odbyć do końca czerwca. Ma za zadanie określenie czy ptaki przystąpiły do lęgów (np. ślady jaj), następnie czy osiągnęły sukces w postaci młodych, które opuściły gniazdo. Dobrą wskazówką są głosy żebrzące wydawane przez młode w gnieździe i jego pobliżu. W przypadku puchacza ze względu na bezpieczeństwo lęgów ilość bezpośrednich wizyt w pobliżu gniazd należy ograniczyć do minimum. Próbę policzenia młodych najlepiej przeprowadzić w terminie po 15 maja. Młode puchacze często w wieku kilku tygodni „rozłazą się” w najbliższym otoczeniu miejsca gniazdowego i ukrywają w gęstych krzewach i trawach. Włochatki i sóweczki tolerują obecność obserwatora w swoim otoczeniu. Odpowiedni i bezpieczny dla nich dystans najłatwiej ocenić po zachowaniu się ptaków. W zależności od wyników obserwacji, zakreślamy w odpowiednim miejscu tej części karty najwyższą kategorię. Na końcu podsumowujemy zaznaczając w odpowiednim miejscu czy wg obserwatorów w tym roku w tym stanowisku lęg zakończył się sukcesem, tzn. czy młode zdołały opuścić gniazdo, czy np. padły z jakichś przyczyn (drapieżnictwo).

P.10. Obserwatorzy

Wpisujemy dane do kontaktu, w celu możliwości wyjaśnienia przez Kartotekę ewentualnych niejasności.